

GOOI-LAND

EEN VERHAAL DOOR

JAN PRINS

COLOFON

www.janprins.com

Dit boek is pure fictie, het valt onder het z.g.n. faction genre. Voorzover de beschreven gebeurtenissen de werkelijkheid benaderen berust dit op louter toeval en heeft dit niet de pretentie of het doel die werkelijkheid te beschrijven en/of weer te geven.

Colofon:

Eerste druk: maart 2009
Herdruk: november 2021

ISBN: 978-94-64481-36-5
NUR: 300

© 2009 Jan Prins (Standaard Copyright Licentie)

www.janprins.com

Omslagbeeld: eigen foto

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hierbij zijn uitgezonderd de gevallen van korte quotes ten behoeve van recensies en artikelen.

INHOUD

GOOI-LAND.....	7
GOOISE VROUWEN.....	19
DAKLOZENKRANT	27
DE FORENS.....	37
DE SINT JANSPROCESSIE	49
WERK BURGEMEESTER	55
DE STICHTSE HOF	67
KENNIS VERMEERDERT SMART.....	77
DE MACHT VAN HET KLEINE	85
OP LAREN AN	93
BIJLAGE A: HET GOOI.....	99
BIJLAGE B: LAREN (NH).....	111
BIJLAGE C: DE GOOISCHE STOOMTRAM.....	117
BIJLAGE D: DE GOOISCHE MOORDENAAR.....	125
BIJLAGE E: ERFGOOIER.....	129
BIJLAGE F: BRONVERMELDING	135

***De werkelijkheid moet niet verhaal worden,
maar het verhaal werkelijkheid....***

GOOI-LAND

Gooi-land is de oudste naam van **het Gooi**, de zuidoostelijke uithoek van de provincie Noord-Holland. Tegen de achtergrond van het Gooi treft u in dit boek de beschouwingen van een inwoner aan, die zich verwondert over de meest uiteenlopende zaken.

Voor degenen die niet zo bekend zijn met de achtergrond van het Gooi treft u in Bijlage A een beschrijving hiervan aan zoals die in Wikipedia, de vrije encyclopedie, is weergegeven.

Hierin wordt duidelijk dat het Gooi altijd een bepaalde aantrekkingskracht had:

Belangrijke handelsroutes liepen door dat gebied, er was een prachtige natuur en de infrastructuur leende zich voor de lichte industrie.

Rijke handelsheden vestigden zich in het Gooi en door een bepaald toeval is het de plek geworden waar de radio en televisie hun wortels schoten en

waar deze nu de belangrijkste werkgever is geworden.

In Hilversum was een fabriek van Philips gevestigd en de radioschool; het gevolg was dat alle omroepen daar hun studio's huisvesten.

In Bussum was een bioscoop met de naam **Concordia** die veel leeg stond en deze is zeer lang als tv-studio gebruikt.

De eerste tv-uitzending vond overigens plaats in een leeg kerkje dat de naam **Irene studio** kreeg.

Uw schrijver heeft deze studio tot tweemaal toe zien afbranden!

Eerst als kind staande op het schoolplein zag ik de rookwolken hoog opstijgen.

Jaren daarna hoorde ik de nieuwslezer Harmen Siezen met een verontschuldigende blik zeggen dat hij nu helaas de uitzending voortijdig moest afbreken, dit terwijl de vlammen achter hem uit het decor sloegen...

Met de huisvesting van alle bekende radio en televisiepersoonlijkheden ontstond er de roddel, de sensatiepers en ook het begrip de **Gooise Matras**. Nu – zoveel jaren later – heeft Linda de Mol er met haar **Gooise Vrouwen** voor gezorgd dat het Gooi zowel positief als ook negatief te boek staat.

*

Maar terug naar het begin: Gooi-land is ontstaan tijdens de IJstijd. Door het opschuiven van grote ijsschotsen ontstonden er grote heuvels en heidevelden.

In het **Geologisch Museum** in Laren is goed te zien hoe dat plaats heeft gevonden. Het Gooi werd min of meer een terp waar men zich veilig op kon huisvesten.

Het hooggelegen Gooi-land is één van de oudst bewoonde streken van Nederland waarvan de prehistorische grafheuvels en vondsten uit die tijd getuigenis afleggen.

Het is een zeer interessant natuurgebied met veel boeiende en tegelijk ook historische plaatsen.

Zoals de Stad Naarden, een zeer oude vestingstad. Huizen was van oorsprong een oude vissersplaats aan het IJsselmeer. De plaatsen Bussum, Laren en Blaricum waren oorspronkelijk oude boerendorpen evenals Hilversum, nu de omroepstad.

Ze waren gebouwd rond drinkplaatsen voor het vee, voornamelijk schapen werden er gehouden. De Gooise **Erfgooiers** zorgden voor een rijke historie.

Zoals al eerder vermeld komt dit gebied al in veel oude geschriften voor vanwege de handelsroute die vanaf Duitsland door Gooi-land naar Amsterdam liep.

De Postkoets had zijn pleisterplaats bij “De Vergulde Postwagen”, het latere **Hamdorff** in Laren. In de Gouden Eeuw vestigden er zich tal van handelslieden en deze zorgden voor een grote bloei. Vele statige landhuizen getuigen nog over die tijd.

Ook in tijden van oorlog werd Gooi-land niet overgeslagen getuige het feit dat zelfs Napoleon Laren heeft bezocht.

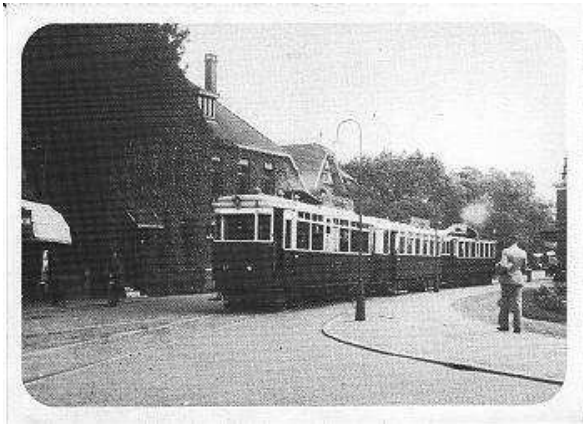
Kortom er was altijd een zekere trek naar deze streek, maar de echte impuls kwam toch door een merkwaardig toeval: **De Gooische Tram**. (Bijlage C)

*

De bekende Larense Hotellier Jan Hamdorff zocht naar middelen om zijn omzet te verhogen en hij kwam in contact met de Amsterdamse industrieel Cornelis Bok.

Samen bedachten zij een plan om het Gooi en daarmee Laren te ontsluiten in de vorm van een tramlijn. In 1880 werd hiermee begonnen, in 1881 werd Diemen en later Naarden bereikt. In 1882 werd Hilversum verbonden en vervolgens Laren.

Later werd de lijn doorgetrokken naar Huizen waarna hij weer aansloot op Naarden en dan kon men weer door naar Amsterdam. Er was ook een vertakking naar Bussum en Muiderberg.

De verhalen over deze tramlijn zijn legendarisch: overal waar zij kwam liet ze haar sporen na, vaak in de vorm van veel ongelukken. Dat was de oorzaak dat er spoedig de bijnaam **De Gooische Moordenaar** ontstond. (Bijlage D)

Het gebruik van een stoomlocomotief was er de oorzaak van dat door de vonkenregen uit de pijp, er meermaals rietgedekte daken van tolhuisjes vlamvatten; de Gooische Moordenaar liet een bloederig en vlammend spoor achter.

Het doel van Jan Hamdorff was bereikt: **Laren** ontwaakte uit een eeuwenoude slaap en begon aan een stormachtige ontwikkeling. (Bijlage B)

Maar niet alleen Laren, het gehele Gooi werd ontdekt.

Dagjesmensen ontvluchten de grote stad Amsterdam en zochten de rust en de natuur op. Restaurants gingen een gouden tijd tegemoet en

zelfs de winkelstand floreerde.

Bij Bussum ontstond zelfs het huisjesdorp **het Franse Kamp**.

Gelegen in het prachtige Spanderswoud vonden en vinden nog vele Amsterdammers de rust die zij thuis zo ontberen.

Vooraf Laren werd erg druk door de stroom toeristen die zich vergaapten aan de rustieke boerderijen en de schilderachtige plekjes.

Dit werd nog extra versterkt door de komst van de schilder Jozef Israëls die in 1874 in Laren de ideale plaats vond om in alle rust zijn werk te doen en zich daarbij liet inspireren door de rustieke huisjes en haar bewoners en ook door haar omgeving. Hij spoorde vrienden aan om zijn voorbeeld te volgen en niet veel later was Laren ontdekt als HET schilderdorp.

Laren is bekend als kunstenaarsdorp. Schilders uit Nederland, maar ook ver daarbuiten, ontdekten Laren als een uniek, vergeten dorp. De heide met zijn schapen, de schamele huizen van de arbeiders, de vervallen rietgedekte boerderijen, de klederdracht en de uitingen van geloof. Het inspireerde generaties schilders, die soms vernieuwende, soms traditionele werken maakten. Straatarme schilders, onbegrepen schilders, maar

ook broodschilders en nieuwe rijken, die het kunstenaarschap als liefhebberij hadden.

Men ging er exposeren en hun werk werd bekend als **de Larense School**. Vooral Anton Mauve heeft aan alles een belangrijke impuls gegeven door zijn schilderijen van schaapskuddes die naar huis kwamen of juist van huis weggingen. Zij werden en masse gemaakt en zelfs geëxporteerd naar de Verenigde Staten.

De Amerikaan William Singer werd hierdoor geïnspireerd en kwam in Laren wonen en deze deed samen met zijn vrouw van alles om de kunstenaars nog bekender te maken. Na zijn dood richtte zijn vrouw, ter nagedachtenis aan haar man, de Stichting Singer Memorial Foundation op. Dit resulteerde in 1956 in het nu wereldberoemde **Singer Museum en Theater**.

Trefpunt voor veel kunstenaars was: "**Het Kroegje**". Dit café was onderdeel van het in 1979 afgebroken hotel Hamdorff.

Samen met mijn vader, zelf een verdienstelijk schilder, heb ik dat in mijn jeugd vaak bezocht; dat als afsluiting van een bezoek aan een tentoonstelling.

Van Harpiste Rosa Spier kwam het idee voor een "veilige haven voor oudere kunstenaars". In 1963 richtte Henriëtte Polak de Rosa Spier Stichting op. De bedoeling was een huis te bouwen dat het mogelijk zou maken voor oudere kunstenaars om hun energie te blijven stoppen in hun werk en hun persoonlijke verzorging over te laten aan anderen. In 1969 werd het **Rosa Spier Huis** geopend.

*

Maar zoals gezegd de oorzaak van deze ontwikkeling lag in de komst van **de Gooische Tram** die het mogelijk maakte om vanuit Amsterdam snel naar Gooi-land en vooral naar het populaire Laren te reizen.

Toen dan ook de bestuurders van de grote stad zich toenemende zorgen gingen maken over de gezondheidstoestand van de bewoners van Amsterdam en bovendien geconfronteerd werden met een tekort aan verpleegbedden, werd er al gauw gekeken naar